

תרגום תקציר המנהלים של מסגרת תפיסתית

הפזורה הישראלית: טורונטו כמקרה מבחן

למסמך המלא באנגלית לחצו כאן

תקציר מנהלים

1. בשנים האחרונות, סוגיית הפזורה הישראלית בחו"ל זוכה לתשומת לב הולכת וגוברת מצד מדינת ישראל וארגוני העולם היהודי. 800,000 הישראלים אשר חיים היום בחו"ל על-פי ההערכות, מעמידים בפני מדינת ישראל והעולם היהודי אתגר יוצא דופן.
2. מדינת ישראל והארגונים היהודיים הקהילתיים בעולם התנכרו בדרך כלל למהגרים ישראלים בשל המתח המובנה בין תופעת ההגירה הישראלית לציונות.
3. ואולם בשנים האחרונות ניכר שינוי בגישה זאת שמתבסס על ההבנה שהפזורה הישראלית היא גם נכס פוליטי, כלכלי, חברתי ותרבותי לא ממומש. בקהילות יהודיות מחלחלת ההכרה שהפזורה הישראלית עשויה לחזק את "העמיות היהודית" (peoplehood) ולתרום לחיזוק הזהות היהודית בתפוצות. זאת ועוד, בפזורה הישראלית טמון הפוטנציאל לפעול לקירוב העולם היהודי לחברה הישראלית, למשל בהתגייסות אל מול מתקפת הדה-לגיטימציה לישראל.
4. פדרציית טורונטו (the UJA Federation of the Greater Toronto Area), אשר שינתה את גישת הניכור והפטרונות "המסורתית" כלפי הקהילה הישראלית, הפכה למובילה בסוגיה זו והתוותה את הדרך לממשלת ישראל ולארגונים קהילתיים נוספים בעולם היהודי.
5. ואולם, רוב הישראלים-קנדים עדיין תופסים את הקשר לקהילה היהודית כלא רלוונטי, לא חשוב, לא מושא לגאווה, ובוודאי שלא כחובה. ישראלים רבים בצפון-אמריקה אינם מנסים ליטול חלק בחיי הקהילה היהודית המקומית ואינם רואים ערך בהשקעה בקיום חיים יהודיים בחו"ל. בקרב ישראלים רבים עימם שוחחנו, קיים חוסר אמון כלפי הממסד היהודי והפעילויות הישראליות מטעמו. לעיתים, כך נדמה, גישה זו היא תוצאה של בורות בנוגע לתפקידה של הפדרציה ומבנה הקהילה היהודית בתפוצות. בחיפוש אחר תחושת המוכר, הישראלים בטורונטו הקימו הלכה למעשה סוג של "ישראל הקטנה" – איזור שבו ישראלים יכולים להתנהל בעברית במרחב הציבורי בבתי-ספר, בתי-קפה ומכוני כושר.
6. במקביל לכך, ישראלים רבים מבינים שהקניית זהות "חסינה" בחו"ל היא משימה מסובכת. אפילו "בישראל הקטנה" לא ניתן לגדל דור שני ושלישי של צברים, מצד אחד, ולרבים מההורים הישראלים אין מטען מספיק כדי להקנות לילדיהם תרבות ומורשת יהודיים, מצד שני. התוצאה היא שמספרים גבוהים של ישראלים בני הדור השני והשלישי להגירה "עוברים" מהזהות הלאומית הישראלית של הוריהם אל הזהות הלאומית הקנדית, תוך כדי "דילוג" על הזהות היהודית. המסקנה, לפיכך, ש"ישראל הקטנה" אינה מספיק טובה לטיפוח זהות ישראלית חסינה, למי שלא עבר בעצמו חוויה אישית מעצבת בישראל.
7. זה הרקע לצמיחתו של זן חדש של מנהיגים ישראלים – "צברים יהודיים-צפון-אמריקאיים" – אשר מבקשים ליצור זהות היברידית שמשלבת אלמנטים ישראלים חזקים כמו גם קשר לחיים יהודיים.
8. המשימה של "הצברים הצפון-אמריקאים", של הארגונים הקהילתיים היהודים ושל ממשלת ישראל, היא להתמודד עם האתגר של גיבוש זהות חסינה בקרב ישראלים בני הדור השני והשלישי להגירה.

יוני, 2013
תמוז, תשע"ג

אסטרטגיה וכיווני פעולה

9. **הגישות והמדיניות הקיימות בנוגע לקהילה הישראלית בתפוצות הוכיחו עצמן כלא אפקטיביות.** דחייתם הבסיסית של המהגרים הישראלים (כדברי רה"מ רבין "נפולת של נמושות") לא החזירה את הישראלים לישראל; הניסיון לשלבם בצורה מלאה (אינטגרציה) בקהילה היהודית המקומית אינו אפשרי נוכח חוסר האמון הטבוע בהם כלפי הממסד היהודי; וגם, אין די ב"ישראל הקטנה" כדי לגדל דור חדש של צברים. ולכן, מכון ראות מציע גישה חדשה המיועדת לבני הדור השני והשלישי של הישראלים:
10. **החזון: להכשיר את הקרקע לשילובם של ישראלים בני הדור השני והשלישי בקהילה היהודית בעתיד,** מתוך הבנה שהפערים בין ישראלים דור ראשון לקהילה היהודית רחבים מדי לגישור בעת הנוכחית;
11. **המשימה: לטפח מרחב חברתי היברידי ישראלי-יהודי.** המנהיגים בקהילה צריכים להתמקד בלאתגר את המושג "ישראל הקטנה". על מנת לעשות כן, עליהם לפתח מרחב חברתי אשר מעודד ומאפשר היווצרותה של זהות חסינה שיש לה מימד ישראלי חזק וקשר עמוק עם היהדות ועם הקהילה היהודית המקומית.
12. **האסטרטגיה: הקמת הארגונים של "הפזורה שבדרך".** ממשלת ישראל, הקהילה היהודית ומנהיגים ישראליים צריכים לעבוד בצוותא כדי להקים תכניות וארגונים שמשקפים את השילוב ההיברידי הרצוי בין יהדות לישראליות. תכניות וארגונים אלה יהוו את הפלטפורמה דרכה יוכל הדור הבא של הישראלים בפזורה ליטול חלק בחיי הקהילה היהודית המקומית. כחלק ממאמץ זה, יש לתמרץ את עשרות הארגונים הישראליים-קנדיים הקיימים להפוך ליותר היברידיים.
13. **מכון ראות מציע ארבעה קריטריונים שדרכם ניתן לבחון או לתמרץ את טיפוח המרחב ההיברידי-חברתי: מנהיגות היברידיה מובלת חזון, אינטראקציה משמעותית עם הקהילה היהודית, חינוך יהודי ועברית, וקשר עם ישראל.** יישום הקריטריונים אלו בתוכניות ובארגונים של הקהילה הישראלית הכרחיים להצלחה.
14. **בפרק האחרון אנו מציגים עקרונות לפעולה אשר מבוססים על הפרמטרים המוזכרים לעיל, ואת יישומם מדגימים דרך המלצות מפורטות למרכז הקהילתי המקומי (מרכז שוורץ-רייזמן).**

סוף.

[למסמך המלא באנגלית לחצו כאן](#)